

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Ivrisdictione Ecclesiasticâ, & Iudiciis

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 4. Satisfit Dubijs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61847](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61847)

queat, modò iniuria manifesta sit, & nihil fiat per modum usurpatæ iurisdictionis, sed solum per modum iustæ, ac necessariæ defensionis. v. *Navarr. c. 27. nu. 70. & Bern. Diaz. c. 57. in Annot. Coton. in summa Dian. v. iudex laicus.*

§. 4.

Satisfit Dubiis de Iurisdictione Ecclesiastica, & laica.

Dub. 1. Laicus iniuriam clerico facit, à quo Iudice punietur.

R. Glossa ab Ecclesia puniendū esse, idque ex generali consuetudine fieri per totum orbem tradit *Lapus alleg. 59. n. 9. Alex. Consil. 79. n. 2. Tuschus. v. Consuetudo concl. 818.* Alii ab Ecclesiastico, & laico magistratu puniri posse, & locum esse præventioni. Quamobrem, si Iudex Ecclesiasticus cæperit, prosequatur, desistat verò, & omittat, cum laicus prævenit. Pro hac opinione pari confidentia praxin & consuetudinem allegant. Mihi magis placet (*ait. Iul. Clarus q. 36. c. fin.*) ut uterque Iudex procedat, & uterque condemnet, ita ut Episcopus civitatis contra perculforem clerici v. g. procedat ad pœnas spirituales; laicus verò Iudex ad pœnas fisco applicandas, cum pœna spiritualis non tollat temporalem, nec e contra temporalis spirituale. Idem *Barb. docet in c. Olim. de iniuriis.* In hac Germaniæ nostra parte, ubi Episcopi utriusque foro præfident, malefactores contra Clericorum iura, & privilegia omnes ad consistoriū Ecclesiasticum remittuntur; & pro qualitate delicti pecuniaria vel corporali pœna puniuntur extremo supplicio lai-

cis commissio. *Sanch. l. 6. Consil. c. 1. D. 4. Navarr. inc. Novis. de iudic. Notab. 6. à n. 4. Zyp. l. 1. de iurisd. c. 8.*

Dub. 2. Contingit interdum, ut complices sint & correi clericus, & laicus, quis eorum tunc Iudex.

R. *Anto. de Prato, Iul. Clarus, & Menochius de arbitrariis casu 371.* cum multis à se citatis ad Iudicem Ecclesiasticum pertinere, quia magis dignum quod est, minus dignum ad se trahit. *c. Quanto de iudicis.* In praxi servatum, & à se visum testatur *Socinus, & Ioan. Arno.* quibus assentitur *Diana, Layman, & Zypaus.* Contrarium à se notatum *Ignens & Iul. Clarus* asserit, quòd nimirum Iudex laicos laicos, & clericus clericos iudicet. Idem multis probat *Anto. Gomez. to. III. c. 13.* addens in regno Hispaniæ clericum primæ rōsuræ, si declinet forum Iudicis secularis, & recurrat ad Ecclesiasticum, amittere officia regalia & redditus illorum. Certi iuris est Ecclesiastico Iudici cognitionem causarum, quæ ad clericos spectant, & seculari eas, quæ populum concernunt, competere. *c. Clerici c. Cum non ab homine. de Iud. c. 2. c. si diligenti. de foro comp. quod fundamentum Fachinus l. 9. c. 31.* agnoscit fortissimum esse, ac proinde posteriori sententiæ subscribendum. *v. Decianum late discurrentem l. 4. c. 9. Zypaum lo. cit. Bapt. Fragojo To. 1. l. 2. de regim. Resp. Christ. disp. 4. §. 4. membr. 6.*

Dub. 3. Clericus officium sæculare habet à principe, & delinquit in administratione illius, nunquid à principe puniri potest?

In c. Sacerdotibus. Ne clerici vel monachi. Eugenius Papa Sacerdotibus, & clericis prohibet, ne ministri laicorum fiant: quod

quod si fecerint, & occasione ipsius administrationis propter pecuniarum causam deprehensi fuerint in fraude, indignos esse, quibus ab Ecclesia subveniatur, per quos constat in Ecclesia scandalum generari. Ex his deducunt aliqui, clericum, qui in officio seculari peccat contra dominum, à quo accepit, ab eodem puniri posse, itaque servari in praxi apud Gallos affirmat *Aufrelius*. *Clem. 1. de off. ordm. Reg. r fallentia 17. & Benedictus in c. Rayntrius de testam. verb. Et uxorem 2 Decisionem 447.* Privantur autem officiis, addita etiam quando res exigit, poena pecuniaria. Quam etiam regno eici posse clericos inobedientes *Salgado* cum aliis quibusdam tradit, quibus merito re clamat *Diana*. & *Zyp. l. 1. c. 22.* Nam & *Urbanus V.* generatim id prohibuit, & generalius *Martinus V.* in *Constitutionibus* relatu à *Petro Matthaei*. Igitur.

R. quamvis in officio seculari Clericus delinquat, à principe, & Iudice seculari non posse puniri. *Gl. ssa in cit. c. sacerdotibus. Abb. in c. Cum contingat. nu. 1. de fo. comp. l. l. Clarus q. 63. vers. Quae pone. Decianus l. 4. c. 9. & alii apud Barb. in c. cit. Sacerdotibus.* Non obstante quòd Episcopus, & Vicarius ipsius punire possint excessus familiarium laicorum, si deliquerint in officio, ut bene notat *Boetius* *decis. 9. n. 7.* Addit *Diana Par. 4. Tr. 1. Resol. 39.* excommunicationis vinculo irretiri.

Neque contrarium ex verbis *Eugenii* rectè colligitur, quia non loquitur de subventionem respectu fori, quasi ab Ecclesiastico Iudice desertus, seculari relinquendus sit, sed de ea, qua fraus defenditur, ac fulcitur auxilio, vel favore. Et hoc valere etiam in minoribus ran-

tum constitutis amplitudo privilegii ipsorum suadet, & agnoscit *Covarr. l. pract. q. 33. n. 6.* & idcirco caveri, ne huiusmodi officia dentur clericis primæ tonluræ. Idem tenet *Iul. Clarus §. fin. q. 36. n. 25.* accusans quorundam Principum mores, qui alia persuasione nixi clericos, si quid in officiis secularibus neglexerint, quamvis in sacris ordinibus constituti sint, officiis privant, & multa pecuniaria puniunt. v. *Decianum lo. citato. Cotonium in Sum. Diana v. Iudex laicus n. 5.*

Dub. 4. An clericus ex commissione principis secularis causas criminales laicorum cognoscere, & iudicare possit.

Qui affirmativæ parti adherent, auctoritate *cap. in Archiepiscopatu de raptorib.* nituntur, ubi Siciliæ rex Archiepiscopo Panormitano, & aliis Episcopis commisit Saracenorum gravia delicta cognoscenda, & punienda, quam commissionem approbavit *Alexander III.* ita, ut præter pecuniariam multam verberibus quoque afficere possent, dummodo flagella in vindictam sanguinis non transeant. Vnde *Glo. in v. Commiserit*, principem ait delegare causam criminalem Episcopo posse, cum non intervenit sanguis. Idem sentit *Innoc. Ostiens. Ananias, Ancharanus, Abb. Socinus, Farinacius, & alii* quos numerat *Barb. in lo. cit.* qui in confirmationem trahunt textum *cap. sepè. 23. q. 8. & c. Inter delectos. v. 2.* ibi ex delegatione *Ludovici de fide instrumentor.* Verùm ista tam generaliter asserta probari nequeunt.

R. Igitur. Clericus in sacris constitutus non potest à principe seculari suscipere generalem commissionem pro causis laicorum criminalibus, quamvis po-

na sanguinis eximeretur. *Patet ex c. Sed nec. Ne Clerici, vel Monach.* ubi simpliciter & procuratores villarum, & iurisdictiones seculares sub secularibus principibus vetantur, quia contra doctrinam Apostoli est dicentis 2. ad Tim. 2.

Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus. Idem prohibetur in *c. sepè 23. q. 8. quod est Consiliu Toletani IV. & sequentio. His à quibus.*

Dixitque Clemens in *Epist. ad Iacobum fratrem Domini* relata in *c. Te quidem xi. q. 1.* Opporret te irreprehensibiliter vivere. Neque enim iudicem aut cognitorem secularium negotiorum hodie te ordinare vult Christus, ne pravocatus presentibus hominum curis non possis verbo Dei vacare, & secundum veritatis regulam secernere bonos à malis.

Dixi, *generalem commissionem prohiberi*, quia unius negotii, cum sanguis non intervenit etiam criminalis cognitio & puniatio subinde delegari potest clerico etiam in sacris constituto, vel beneficiario (in hisce casibus enim æquiparantur) quod *exc. In Archiepiscopatu* liquet, & in procurationibus quoque locum habet. Nam in una causa id permitti clericis potest modo non sit ita difficilis & ardua ut nimium distrahat. *Innoc. c. un. de obligat. ad ratiocinia. Panor. in c. cit. sed nec. & c. Clericus. Ne Clerici vel Monachi. Covar. Clem. si furiosus 2. par. §. 5. n. 8.*

NOTA 1. *In c. in Archiepiscopatu* punitionem Saracenorum ab *Alexand. III.* idèd permissam esse Episcopis Siciliae, quia intererat Ecclesiae, & multatum animarum, ut barbarorum audacia cohiberetur, & maxime quæ inter alia flagitia committebant etiam sodomiam, cu-

ius cognitio, & castigatio ad forum Ecclesiasticum per se pertinet,

NOTA 2. Clericis, qui vel solam tonsuram, vel ordines minores tantum sine beneficio habent, non prohibentur procurationes, & iudicia quæ conquiescere, ut nec alia officia secularia, modò coronam non gestent. *Nay. c. 25. n. 110. Sanchez. l. 3. Conf. c. un. dub. 20. n. 4. Bern. Diaz. in Pract. Crim. c. 62. Ign. Lopez. c. 103.*

Dub. 5. An quodlibet officium iustitiæ exercendæ clericis prohibuitur sit?

R. Quia verba capituli *Sed nec. Ne Clerici, vel Monachi, & ratio* addita. Nemo militans Deo implicat se secularibus negotiis, generalia sunt, *Abbas Salzedo allegat in c. 63. Practica Bern. Diaz.* nullum actum iustitiæ exercendæ permitti Clericis putat: imò per illum textum clericum non posse munus Vice Regis, vel Vice comitis subire, nec locum tenere alicuius principis secularis: vel habere subcuriam suam aliquam civitatem, seu locum temporalem: pro confirmatione allegat textum magis specificum in *c. Clericus §. 1. cod. T.* Verba sunt iubemus sub interminatione anathematis, ne quis Sacerdos officium habeat Vice comitis, aut præpositi secularis: Vbi pondera verbum *Sacerdos*, quod in materia odiosa non debet extendi ad Diaconos, & Subdiaconos, qui quamvis unum ex prædictis officis suscipiant, non inciderent in pœnas à iure constitutas, quia solis sacerdotibus imponuntur. Præterea quod dicitur non licere Vice Regis aut Vice Comitis manus exercere, subintelligendum est in seculari iurisdictione, & iudicio sanguinis.

Monet etiam *Sayrus & Suarez* citatos *Canos*.

Canonem non loqui de iurisdictione annexa statui, vel dignitati, sed de adventitia. Nam si iurisdictione temporalis annexa sit episcopatus vel Prælatuæ, aut de novo annexeretur, haud dubie utramque exercere poterit. Quod verò in Hispania passim Episcopi sunt proreges, aut præsidēs, senatus regii, dispensationi tribuendum est. *Sayrus l. 3. de censuris c. 32. n. 6. Caietanus c. 76. Henrig. l. 14 c. 5. Suar. v. disp. 23. sect. 3. n. 1. Barb. inc. Cler. ne cler. vel mon. fillius tract. 4. c. 7. Q. 4. n. 106 Bonac. de censur. d. 2. Q. 1. pun. 5.*

Nota. In compromisso adhibitus partium consensus absque clericis ullius potestatis metu iudicare potest, non distinguitur. *S. sacerdotali. de arbitrio. Qui ex consensu cum l. seq. C. de Episc. audientia.* Est enim munus pietatis & statui sacerdotali conveniens, qui ad conciliandam inter dissidentes pacem ordinatur. *Ioan. Andr. in add. ad speculat. l. de arbitrio, Salredo inc. 6. Practica Diaz.*

Dub. 6. Si iudex ecclesiasticus clericum degradatum magistratui laico tradiderit, potestne hic illum corporaliter punire?

R. Inc. cum non ab homine, de iudiciis. *Celsus l. de finit. eiusmodi reos per seculares potestatem comprimendos esse, ita, ut deputeretur eis exilium, vel alia legitima poena inferatur.* Ex quibus verbis aliqui colligunt, non esse corporalem poenam, cuiusmodi est verberatio, mutilatio occisio, & similes poenæ afflicendos. Quod tamen nec ipse textus, nec ulla ratio persuadet. Quamvis enim inibi corporalis poena non exprimitur, non vetatur tamen, sed discretioni iudicium relinquitur. Eam ob rem hodie usus obtinuit,

ut eiusmodi desperati, & incorrigibiles clerici, ab Ecclesia excommunicati quolibet supplicii genere tollantur. *V. l. Clar. §. final. Q. 6. gn. Lopez in pract. crim. c. 142. Sanchez l. 6. Consil. Moral. c. 8. dub. 2.*

Dub. 7. Cains a iudice ecclesiastico hæreticus declaratus, & seculari magistratui traditus est, quæritur, an hic aliquam de Caio cognitionem sibi vendicare queat?

R. Affirmativam opinionem à Bartolo primum electam, amplexus postea est *Baldus Paulus Castrensis, Imola, & alii quidam.* sed nullo firmo argumento, ut propterea absque omni hæsitatione negativa opinio obtinere debeat. Nam præter expressam prohibitionem *Bonifacii VIII. Gregorii XIV.* & aliorum pontificum ratio manifesta suppetit. Hæresis enim omnino spirituale crimen est, consistens in errore intellectus cum depravatione voluntatis, nec iudicari, aut dignosci potest, nisi à rerum sacrarum peritis. Laici igitur, quibus ad executionem reus traditur, assertioni, & informationi Inquisitorum securè possunt acquiescere, & quod sui muneris est, sententiam & executionem complere. Modus apud Hispanos usuratus, quem *Ign. Lopez* describit *inc. 144.* laudabilis est. Solent, inquit, seculares iudices ante actum degradationis habere notitiam processus, & in continenti degradandum clericum sibi traditum ad poenam ordinariam damnare, & statim executionem faciendam præscribere. Quod ideo introductum est, ut cum maiori exemplo ab omni populo, qui ad actum degradationis accessit, poena infligi videatur. Iam sive hic modus, sive alius pro varietate regionum

observetur, nulla causa est, cur de nova cognitione, & iudicio facienda laicus iudex occupetur. *Simanchain Enchiridiotit. 66.* oppositam sententiam dicit communi consensu peritorum exploram & usu etiam reiectam.

Dub. 8. Quid sæcularis Iudex possit in relaxandis iuramentis?

Titius per vim, aut metum iniustum extorsit à Caio iuramentum de solutione 100. florenorum, quæro, an Titius cogi possit à sæculari Iudice ad remittendam obligationem iuramento sibi factam? cogi posse ab Ecclesiastico Iudice certum est quia iuramentorum causæ ad forum Ecclesiasticum per se spectant. *c. ult. de fo. comp. in 6.* remanet igitur scrupulus de magistratu laico an idem possit?

R. Posse, quando materia iuramenti ut in casu nostro, merè temporalis est. Ita *Felinus* cum aliis multis apud *Suarium* *11. de reg. l. 2. c. 9.* Rationem dant, quia sæcularis Iudex cogere potest ad iuramenti observationem. Ergò etiam ad remissionem & condonationem iuramenti iniusti. Neque hic opus est causæ cognitione, cum supponatur à Titio iniuriam factam esse, quod delicti genus non excedit fori sæcularis limites.

Adde, Iudicem sæcularem etiam per se obligationem talis iuramenti tollere posse. Nam si Titius obligationem sibi factam per se remittere potest, id quoque Magistratus cui subordinatur, quandoquidem legitima causa subest, nimirum, ut impediatur effectum, & consumptionem iniuriæ inchoatæ per extortum iniuste iuramentum.

Vnde sequitur *Primo*, iuramenta usu-

aria facta rescindi posse à principe sæculari. *Secundo*, similiter iuramenta in præiudicium publicæ potestatis extorta, videlicet de non accusando, non renunciando, & similibus.

Tertio, Per legem aliquam constitui posse, ne valeant eiusmodi iuramenta, aut ullum effectum habeant. *Silv. V. iuramentum V. n. 15. Ies. c. 43. d. 12. n. 66. Sanc. l. 1. de matrim. disp. 31. Mol. disp. 149. Gall. l. 1. Obs. 25. Laym. l. 4. Tr. 3. c. 8. num. 3. Tolet. l. 4. c. 23. Zerola P. iuram. §. ad quintum. Em. Sa. n. 29.*

Dub. 9. Quid potestatis habeat magistratus sæcularis in causis matrimonii?

R. Quamvis hodie Principibus Christianis nihil statueri liceat de matrimonii valore, & effecta, quia eam potestatem sibi soli Ecclesia vendit. *Conc. Tr. Ies. 4. Can. 3. & 4. c. 1. de consang. c. mul. torum 35. q. 6.* nihilominus spectata rei natura, & lepositis Ecclesiæ decretis, quilibet supremus princeps iustas ob causas constituere potest impedimenta matrimonii, tam dirimentia, quam impedientia tantum.

Ratio, quia matrimonium est contractus quidam in naturæ, & humanæ speciei conservationem ordinatus. Nec obstat, quia nunc ad sacramenti dignitatem elevatus est, quia sacramenti ratio naturam contractus nequaquam mutat, sed supponit. Illo autem per legem aliquam mutato cessat quoque Sacramenti natura, cum desit illi fundamentum. Hanc ob causam *Sanchez, Coninck & alii quidam* tradunt, Christianos ethnicis regibus subiectos impedimentis matrimonii astringi iuxta ritum, & leges

confero licet Layman reclamer dicendo, non excedere potestatem Ecclesie, omnes ubique terrarum existentes Christianos eximere legibus politicis etiam ethnicorum, principum, & subiicere ecclesiasticis, quod attinet matrimonii validitate & invaliditate cum plurimum pro sacramentis dignitate interfit, in hac re uniformitate inter Christ. omnes observari. *S. Th. in 4. d. 39. q. un. Durand. ibid. Navarr. c. 2. n. 48. Roderiq. to. 1. summa. c. 230. concl. 1. Henriq. Sanch. alii ap. Laym. l. 4. Tr. 10. c. 1.*

Dub. 10. An iudex secularis clam contrahentes matrimonium punire possit pœnis à laico magistratu constitutis?

R. Posse, modo præveniat, quia mixti fori est & circa factum versatur. Quod si ecclesiasticus iudex præveniat, nec tamen condignè puniat eos, qui clandestinum matrimonium contraxerunt, licebit seculari iudici iterum punire debita cum moderazione. Idem ecclesiastico iudici non permittitur, quam vis eandem culpam contraxisset laicus, nisi pœna per secularem magistratum imposita sit levior imponenda per ecclesiasticum loquendo de pœna corporali, vel pecuniaria. Quamvis enim excommunicatio, quæ ecclesiasticorum iudicum pœna, omni pœna temporalis gravior sit, secundum quid tamen ad salutem animæ potius, quam corporis afflictionem dirigitur, adeo medicinalis potius quam afflictiva est, & hoc loco inter graves pœnas non numeratur. *Iul. Clar. in Q. 57. n. 14. Minch. de success. l. 3. §. 26. Sanch. l. 3. de matr. disp. 54. n. 8. Guier. 2. pract. q. 2. n. 1. Aznbedol. 5. re-*

cop. tit. 1. l. 1. n. 42. Bellarm. de matr. l. 1. c. 32.

Dub. 11. Verum in causa adulterii competens iudex laicus esse possit?

Reiectis quis nulla distinctione adhibita mixti fori existimat adulterii crimen esse, ut sua cuique foro iurisdicção integra maneat.

R. I. Cum de adulterio agitur, ut illius intuitu divortium fiat, solus iudex erit ecclesiasticus. *Tua de procurat. c. 1. ut lite non contestata Covarr. p. 2. c. 7. §. 6. n. 15.*

2. Cum principaliter de dote lis est, ad solum laicum iudicem pertinet. *Glo. in. c. Prudentia de donat. inter virum & vxo.*

3. Idem dicendum est de causa alimentorum, quando de ea principaliter agitur. *Mol. & Sanch. l. 10. D. 8. n. 15.*

4. Cum de pœna sanguinis adultero infligenda agitur, laici iudicis officium implorandum est. Quod alias pœnas attinet subinde locus præventioni datur.

5. Si adultera à viro separata litem de alimentis sibi præbendis moveat, & maritus excipiat de non sufficienti causa divortii inimicum de adulterio cessabit iudex laicus, & causam ecclesiastico relinquet, qui divortii qualitatem examinet. quo factu ad institutum suum redire poterit, ut quod de alimentis petita est, expediat. *c. Tuam de ordine cognit. c. si iudex de sent. excommunic. Bart. ad l. Quoties C. de iudic. & l. Titia. x. solu. matr. Sanchez. l. 10. de matrim. disp. 8. n. 16. Diaz. in pract. crim. c. 26. Fachinaus l. 1. c. 44. Roman. singu- & leges ab ipsis latas, quod probabile*

lar. 667. Dambaud. in Pract. c. 89: Maranta de ord. iud. par. 6. tit. 1. n. 170. Az. in summa l. 9. §. 9. Zerola V. adulterium.

Dub. 12. An secularis Iudex ecclesiastici magistratus negligentiam supplere, & spirituales causas ad se trahere, & tractare possit?

Pro affirmativa parte facit. I. ecclesiasticus iudex, ut supra §. 2 n. 111. diximus quando laicus negligens est cum damno subditorum illius loco ius dicit. c. ex suscepto de for. compet. ergo à pari, quando ecclesiasticus vel non vult, vel non potest exercere iudicium, supplere poterit iudex secularis, 2. si hoc non permittitur, impunita delicta manebunt, innocentes ab impiis, & fontibus opprimuntur, nec ullus finis erit querelarum, & contentionum. 3. Archiepiscopis & Episcopis negligentibus correctionem rectorum, qui Ecclesiae bonis aburnuntur, puniatio Regibus permittitur. c. filius, vel nepotibus 16. q. 7. Regibus hoc acribus intimare non differant, sicut et regnum officium est proprium, facere iustitiam, & iudicium, & liberare de manu calumniantium vi oppressos. c. Regum 23. q. 5. Item 4. in c. Principes ibid. indicatur saeculi principes potestatem habere, ut superborum cervices comprimant, & quod fieri non potest per iudices ecclesiasticos, ab ipsis executioni mandetur, ne quid impunitum maneat. 5. In c. administratores eod. praecipitur secularibus praefectis, ut quoties ab Episcopis, & Ecclesiasticis viris conventi fuerint, eorum querimonias attentius audiant, & secundum quod necessitates expetierit, absque negligentia examinent, & diligenti studio corrigant. Denique Auth. ut clerici collat. 6. con.

formiter citatis Canonibus clericibus veniunt Episcopos suos convenire, illis vero negligentibus aut secularibus iudicem civilem, ita post Covarr. Holtzer, de conservatorib. Q. 5. n. 7. Franc. Marcum par. 2. Q. 371. & alii quidam magis speciose quam solide.

R. A iudice laico nunquam suppleri negligens iam iudicis Ecclesiastici, neque causas ecclesiasticas iudicari ab illo. Patet ex tit. de iudicis. c. decernimus. quanto c. clericis. qualiter. ubi dicitur. ne pro defectu iustitiae clericis traherentur à laicis ad iudicium saeculare: quod omnino fieri prohibemus. At scelera impunita manebunt, Minime. Nam si Episcopus negligat, ad Archiepiscopum patet via, ab hoc ad primum, à primatu ad legatum Apolliticum & ipsum Pontificem. Nec prudenter metuemus omnes fore negligentes, ut nec in secularibus timemus.

Quod iura attinet in contrarium citata vel dicendum, antiquata esse per citatum c. Qualiter. Nec id mirari quilibet debet, cum in aliis multis idem fatum necesse sit: vel, quod malim, loqui de protectione & advocatia, non vero iudiciali potestate. Constat enim Reges, & principes Christianos ab initio Ecclesiae nutritos, ac protectores constitutos esse: hodieque id iuramento promittunt. In defectu igitur, & negligentia pastorum Ecclesiae, promissum est miseris, & oppressis, ut opem & auxilium saecularium principum implorarent. V. qua dix. p. 1. tit. 1. §. Innoc. Archid. Pan. Az. l. 5. c. 14. Suar. l. 4. con. error. Angl. c. 14. n. 20. & seq. Diana Par. 4. Tr. I. Resol. 80. Farmac par. 4. l. 3. consil. 68. n. 2. & 10.